

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การแยกทิ้ง การเก็บรวบรวม การเก็บกัก การขนส่ง เพื่อนำไปบำบัดและกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่และอำนาจในการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกากของเสียและสารอันตราย และให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการจัดการมลพิษ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และออกประกาศกำหนดแนวทางการบริหารจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังรายละเอียดในภาคผนวกท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอรรถพล เจริญชันษา)

อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ภาคผนวก

ท้ายประกาศกรมควบคุมมลพิษ

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” หมายความว่า มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ที่เป็นวัตถุหรือปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารออกซิไดซ์ สารเปอร์ออกไซด์ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เกิดระเบิดได้ สารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม สารหรือสิ่งอื่นใดที่อาจก่อหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม แต่ไม่หมายความรวมถึงมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กากกัมมันตรังสีและของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

“การเก็บรวบรวม” หมายความว่า การเก็บมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนจากแหล่งกำเนิดหรือจากภาชนะรองรับที่จัดไว้เป็นการเฉพาะในชุมชน

“การเก็บกัก” หมายความว่า การเก็บมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่เก็บรวบรวมได้จากชุมชนไว้ในสถานที่เก็บกักมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน เพื่อรอการขนส่งไปบำบัดหรือกำจัด

“การขนส่ง” หมายความว่า การขนส่งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังศูนย์รวบรวมหรือสถานที่ที่กำหนด หรือการขนส่งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนจากสถานที่เก็บกักหรือศูนย์รวบรวมไปยังสถานที่บำบัดหรือกำจัดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้อง

“สถานที่เก็บกักมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” หมายความว่า ศูนย์รวบรวมหรือสถานที่ที่กำหนดไว้สำหรับรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“สถานที่บำบัดหรือกำจัดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” หมายความว่า โรงงานที่ได้รับอนุญาตให้บำบัดหรือกำจัดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานประเภท ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

“โบราณสถาน” หมายความว่า โบราณสถานตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

“เขตอนุรักษ์และแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอนุรักษ์ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชน และพื้นที่เขตอนุรักษ์ป่าชายเลน รวมถึงพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ป่าชายเลนหรือเขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา

ข้อ ๒ ประเภทของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ตามประกาศนี้แบ่งออกเป็น ๖ กลุ่ม เพื่อให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเกิดความเข้าใจและจดจำได้ง่าย ในการร่วมกันจัดการ ตั้งแต่การจัดเตรียมภาชนะแยกทิ้ง การเก็บรวบรวม และเก็บกักเพื่อนำไปบำบัดหรือกำจัด ดังนี้

๒.๑ กลุ่มหลอดไฟ

๒.๒ กลุ่มถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ เซลล์ปฐมภูมิ อาทิ ถ่านไฟฉายที่ไม่สามารถอัดประจุซ้ำได้ ถ่านแอลคาไลน์ ถ่านกระดุม และเซลล์ทุติยภูมิ อาทิ ถ่านไฟฉายที่สามารถอัดประจุซ้ำได้ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบตเตอรี่กล้องดิจิทัล

๒.๓ กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี อาทิ กระจ่างสเปรย์ กระจ่างสารกำจัดศัตรูพืช กระจ่างสี ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ ตลับหมึกพิมพ์ ภาชนะบรรจุน้ำมันปิโตรเลียม ภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์ป้องกันหรือกำจัดแมลงและสัตว์ฟันแทะในบ้านเรือน

๒.๔ กลุ่มซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๒.๕ ยาและเวชภัณฑ์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

๒.๖ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนประเภทอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

ข้อ ๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ดังนี้

๓.๑ กำหนดหน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบ ทั้งระดับผู้บังคับบัญชาและระดับปฏิบัติการ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การติดตามตรวจสอบและการประชาสัมพันธ์

๓.๒ ศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผน ประเมินความพร้อม กำหนดรูปแบบในการจัดการ การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณที่จำเป็น ซึ่งข้อมูลควรประกอบด้วย

๓.๒.๑ ประเภทและขนาดของแต่ละแหล่งกำเนิด อาทิ ชุมชนธุรกิจ ชุมชนเกษตรกรรม จำนวนผู้อยู่อาศัยหรือจำนวนครัวเรือน จำนวนลูกจ้างในสถานประกอบการ จำนวนห้องพักในโรงแรม ทางสาธารณะ

๓.๒.๒ อัตราการเกิดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนแต่ละประเภทจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ จะแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงควรสำรวจจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อนำมาคำนวณหาอัตราการเกิดจากแหล่งกำเนิดแต่ละประเภท

๓.๓.๓ ปริมาณมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยประเมินจากการนำอัตราการเกิดจากแต่ละแหล่งกำเนิดคูณกับขนาดของแหล่งกำเนิดต่าง ๆ แล้วนำผลคูณของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนแต่ละประเภทมารวมกัน หรือคำนวณจากร้อยละของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นจากผลการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของมูลฝอยชุมชนคูณกับจำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่

๓.๓ จัดเตรียมงบประมาณดำเนินการ จากงบประมาณประจำปี รวมทั้งกำหนดอัตราค่าบริการในการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยคำนึงถึงต้นทุนในการจัดการ อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม การเก็บกัก การขนส่ง และการบำบัดหรือกำจัด

๓.๔ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และวางแผนในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากข้อมูล ดังนี้

๓.๔.๑ ปริมาณที่เก็บรวบรวมได้เทียบกับปริมาณที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยเก็บข้อมูลในแต่ละพื้นที่ของชุมชนหรือจุดทิ้งเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๓.๔.๒ จำนวนประชากรและสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรมการแยกทิ้งเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรและสถานประกอบการที่มีอยู่ทั้งหมดในพื้นที่ เพื่อขยายกิจกรรมการดำเนินงานให้ครอบคลุมเป้าหมาย

๓.๔.๓ ความพึงพอใจของประชาชน ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ

หากการประเมินปรากฏว่า จุดทิ้งที่กำหนดไว้ ประชาชนมีการนำมาทิ้งในปริมาณน้อย ก้อาจยกเลิกหรือเปลี่ยนจุดทิ้งใหม่ หรือเพิ่มจุดทิ้งในบริเวณที่เก็บรวบรวมได้ปริมาณมากขึ้น

ข้อ ๔ การจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน แบ่งออกเป็น ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การเลือกรูปแบบและวิธีการแยกทิ้งที่เหมาะสม

มี ๔ รูปแบบ โดยให้พิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่หรือสามารถเลือกใช้วิธีผสมผสานก็ได้ ดังนี้

๔.๑.๑ การแยกทิ้ง ณ ที่อยู่อาศัยหรือบ้านเรือนหรืออาคาร เพื่อให้ยานพาหนะเก็บขนมูลฝอยทั่วไปที่มีช่องรองรับมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน เก็บรวบรวมพร้อมกับมูลฝอยทั่วไป

กรณีเลือกรูปแบบนี้ ควรขอความร่วมมือหรือกำหนดให้ที่อยู่อาศัย บ้านเรือน อาคาร สถานที่ราชการ จัดเตรียมพื้นที่และภาชนะรองรับไว้เป็นการเฉพาะ แยกจากภาชนะรองรับมูลฝอยทั่วไป

๔.๑.๒ การแยกทิ้ง ณ ที่อยู่อาศัยหรือบ้านเรือนหรืออาคาร และกำหนดเวลาในการจัดเก็บ อาทิ ทุกวันที่ ๑๕ ของเดือน แล้วจัดให้มีการเก็บรวบรวมโดยยานพาหนะเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนโดยเฉพาะ

กรณีเลือกรูปแบบนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบและจัดเตรียมยานพาหนะสำหรับเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไว้เป็นการเฉพาะ

๔.๑.๓ การนำมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปทิ้งยังภาชนะรองรับหรือตู้รองรับแบบแยกประเภทที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ในชุมชน หมู่บ้านจัดสรร อาคารชุด สถานที่ราชการ ร้านค้าที่ให้ความร่วมมือ ทางสาธารณะ หรือสถานที่ที่กำหนด

กรณีเลือกรูปแบบนี้ ควรจัดเตรียมภาชนะหรือตู้รองรับตามจุดทิ้งที่มีความสะดวกต่อผู้ทิ้งและตั้งอยู่ในบริเวณที่ป้องกันแสงแดดและฝนได้ จำนวนอย่างน้อย ๑ จุดต่อจำนวนประชากร ๘๐๐ คน มีป้ายแสดง “จุดทิ้งของเสียอันตราย” หรือ “จุดทิ้งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” อย่างชัดเจน

๔.๑.๔ การนำมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปทิ้งในงานกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ

กรณีเลือกรูปแบบนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่เก็บกักหรือยานพาหนะสำหรับเก็บรวบรวมหรือยานพาหนะสำหรับขนส่งไปบำบัดหรือกำจัด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับงานกิจกรรมที่จัดขึ้น

เมื่อมีการการเลือกรูปแบบและวิธีการแยกทิ้งที่เหมาะสม ให้กำหนดเป้าหมายของปริมาณมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่คาดว่าจะเก็บรวบรวมได้ โดยพิจารณาจากสัดส่วนของความร่วมมือจากชุมชน

๔.๒ ชั้นตอนที่ ๒ การแยกทิ้ง

จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแยกมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ออกจากมูลฝอยทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดการในชั้นต่อไปมีความสะดวก และสามารถลด การปนเปื้อนของสารพิษสู่สิ่งแวดล้อมได้ ควรดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑ จัดให้มีภาชนะรองรับที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) ทำจากวัสดุที่แข็ง
- (๒) ป้องกันการรั่วซึม หรือสัมผัสของสัตว์เลื้อย หรือสัตว์รำคาญ หรือเด็กได้
- (๓) มีสีส้ม หรือสีเทาผ้าสีส้ม หรือสีอื่นที่ไม่ใช่สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง และสีแดง เพื่อแยกประเภทอย่างชัดเจน ไม่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทอื่น

๔.๒.๒ จัดให้มีตู้รองรับที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) ทำจากวัสดุที่แข็ง
- (๒) ประกอบด้วยภาชนะย่อยหรือมีการแบ่งพื้นที่ภายในตู้เพื่อรองรับการแยกทิ้ง ตามความเหมาะสม หรืออย่างน้อย ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มหลอดไฟ กลุ่มถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ และกลุ่มภาชนะ บรรจุสารเคมี โดยให้มีความจุที่เพียงพอต่อปริมาณที่จะเกิดขึ้นในระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดเก็บรวบรวม

(๓) มีช่องทิ้งขนาดพอเหมาะกับแต่ละประเภท เพื่อให้ประชาชนทิ้งได้ อย่างถูกประเภท และป้องกันไม่ให้เกิดการนำออกอย่างไม่ถูกต้อง

(๔) มีขนาดและความสูงในระดับที่เหมาะสม สังเกตได้ง่าย

๔.๒.๓ จัดกิจกรรมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสร้างแรงจูงใจในการแยกทิ้ง มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนออกจากมูลฝอยทั่วไป ให้ความรู้ในการแยกทิ้งอย่างปลอดภัย อาทิ แจกให้ผู้ทิ้งบรรจุหลอดฟลูออเรสเซนต์ในหีบห่อที่สามารถป้องกันการแตกหักก่อนทิ้ง ไม่ทุบหรือเจาะภาชนะ

๔.๒.๔ จัดให้มีสถานที่ ถ้าย เท หรือทิ้งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ในที่หรือทางสาธารณะ และควบคุมมิให้ผู้ใด ถ้าย เท ทิ้งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนในที่หรือ ทางสาธารณะ

๔.๓ ชั้นตอนที่ ๓ การเก็บรวบรวม

๔.๓.๑ จัดเตรียมยานพาหนะเก็บรวบรวมให้เพียงพอต่อการให้บริการ โดยอาจเป็นรถ หรือเรือตามลักษณะของการอยู่อาศัยในชุมชน

(๑) ยานพาหนะ มีลักษณะ ดังนี้

- ติดป้ายสัญลักษณ์ หรือข้อความที่ชัดเจน ทั้งด้านซ้าย ขวา และหลัง เพื่อระบุว่าเป็น “ยานพาหนะสำหรับเก็บรวบรวมของเสียอันตราย” หรือ “ยานพาหนะสำหรับเก็บรวบรวมมูลฝอย ที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน”

- กรณีมีระบบไฮโดลิก ระดับแขนที่ยกถังมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตราย จากชุมชนใส่ตัวถังยานพาหนะ ต้องสูงไม่เกิน ๑.๕ เมตร หรือระดับที่ปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน

- มีอุปกรณ์เครื่องมือประจำยานพาหนะที่เหมาะสม อาทิ วิทยุสื่อสาร
ถึงดับเพลิง

- กรณีที่เป็นรถเก็บขน เครื่องยนต์ ระบบขับเคลื่อน ระบบห้ามล้อ
และส่วนประกอบอื่น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานกรมการขนส่งทางบก

- กรณีเป็นเรือเก็บขน เครื่องยนต์และส่วนประกอบอื่น ๆ ให้เป็นไปตาม
มาตรฐานกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ตัวถังของยานพาหนะในส่วนที่บรรจุมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตราย
จากชุมชน มีลักษณะ ดังนี้

- ทำด้วยโลหะที่มีความแข็งแรง ทนสนิม ป้องกันการรั่วไหลได้
และมีประตูเปิด - ปิด มิดชิด

- มีช่องหรือภาชนะแยกมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน
แต่ละประเภท

- กรณีที่ใช้ยานพาหนะเก็บขนมูลฝอยชุมชนเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษ
หรืออันตรายจากชุมชนร่วมด้วย จะต้องติดตั้งช่องเก็บมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนด้านหลัง
ห้องโดยสารคนขับ ทั้งนี้ ช่องเก็บมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องทำด้วยโลหะหนาที่มี
ความแข็งแรง ทนสนิม และมีประตูเปิด - ปิด มิดชิด และมีป้ายแสดงสัญลักษณ์บริเวณช่องเก็บอย่างชัดเจน

๔.๓.๒ ผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวม ควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) สวมเสื้อผ้าที่รัดกุมและสวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล
ตามความเหมาะสม อาทิ ถุงมือป้องกันสารเคมี รองเท้าหุ้มแข้ง แวนตานิรภัย หน้ากากกรองฝุ่นและสารเคมี

(๒) ดูแลรักษาภาชนะและอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมให้อยู่ในสภาพดี

(๓) เก็บรวบรวมให้หมด ไม่ให้ตกค้าง และควบคุมไม่ให้เกิดการแตกหัก
หรือรั่วไหลขณะเก็บรวบรวม

(๔) ถ้ามีมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนประเภทอื่น นอกจาก
กลุ่มที่กำหนดปะปนมา ให้แยกออก และเก็บด้วยภาชนะต่างหาก

๔.๓.๓ พนักงานขับยานพาหนะ ควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) ดูแลรักษายานพาหนะให้อยู่ในสภาพดี

(๒) จัดตารางเวลาในการเก็บรวบรวมให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรหลีกเลี่ยง
การเก็บรวบรวมในเวลาที่มีการจราจรคับคั่ง

(๓) ระมัดระวังมิให้บรรทุกเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดไว้ของยานพาหนะ และมีให้
ตกลงในระหว่างการเก็บรวบรวม

(๔) ห้ามระบายน้ำเสียที่เกิดจากการล้างยานพาหนะลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ
หรือพื้นที่สาธารณะ ให้ถ่ายลงรางระบายน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่บ่อหรือถังที่รองรับน้ำชะจากมูลฝอยที่เป็นพิษ
หรืออันตรายจากชุมชนเป็นการเฉพาะ

(๕) บันทึกข้อมูลการใช้รถ ได้แก่ ชื่อพนักงานขับรถ หมายเลขทะเบียนรถ วันที่ จุดเริ่มต้น ระยะทางรวม

(๖) ไม่ควรนำยานพาหนะเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปใช้ในกิจการอย่างอื่น

(๗) หากเกิดอุบัติเหตุที่ทำให้เกิดการรั่วไหลของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนให้ระงับเหตุและการรั่วไหลเบื้องต้น หากเป็นเหตุร้ายแรงหรือไม่สามารถระงับเหตุด้วยตนเองได้ ให้แจ้งขอความช่วยเหลือโดยด่วน อาทิ เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ดับเพลิง

๔.๓.๔ ให้มีการตรวจสอบสภาพผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวมและพนักงานขับยานพาหนะอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยอย่างน้อยควรมีการเอ็กซเรย์ปอด ทดสอบสมรรถภาพปอด ตรวจฉีดยา และตรวจการทำงานของตับและไต

๔.๓.๕ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนให้กับผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวมและพนักงานขับยานพาหนะอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๔.๔ ขั้นตอนที่ ๔ การเก็บกัก

๔.๔.๑ เตรียมสถานที่เก็บกัก โดยอาจพิจารณาใช้พื้นที่สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนที่มีอยู่เดิม หรือบริเวณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้คัดแยก ขนถ่าย กำจัดมูลฝอยทั่วไป และจัดเตรียมภาชนะบรรจุมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

๔.๔.๒ ถ้าไม่มีสถานที่ตามข้อ ๔.๔.๑ ให้หาสถานที่เก็บกักบริเวณอื่น โดยควรมีลักษณะ ดังนี้

- (๑) ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่ม น้ำท่วมถึง
- (๒) อยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑ กิโลเมตร จากเขตโบราณสถาน เขตอนุรักษ์และแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี
- (๓) อยู่ห่างจากบ่อน้ำดื่มของประชาชน แหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปา และโรงผลิตน้ำประปา ไม่น้อยกว่า ๗๐๐ เมตร หรืออยู่ในระยะที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของบ่อน้ำดื่มหรือน้ำประปาที่ผลิต
- (๔) อยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะที่ยังใช้ประโยชน์ได้ในปัจจุบัน ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร หรืออยู่ในระยะที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของแหล่งน้ำนั้น
- (๕) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับปริมาณที่เก็บรวบรวมได้ในรอบปี
- (๖) อาคารเก็บกักควรเป็นอาคารปิด มีระบบควบคุมการระบายอากาศ และพื้นผิวต้องทำด้วยวัสดุซึ่งทนต่อการทำลายจากการแตกหักหรือรั่วไหล
- (๗) พื้นของบริเวณเก็บกัก ต้องมีความลาดเอียงสู่รางระบายน้ำเสีย และบ่อหรือถังที่รองรับน้ำชะจากมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนเป็นการเฉพาะ
- (๘) ได้รับการยอมรับจากผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง โดยการสร้างความเข้าใจ

ที่ถูกต้อง

๔.๔.๓ จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัย อุปกรณ์สำหรับการจัดการสารเคมีหกรั่วไหล อาทิ พลุ ทราย ขี้เลื่อย อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน อาทิ ถุงมือป้องกันสารเคมี แวนตานิรภัย หน้ากากกรองฝุ่นและสารอันตราย

๔.๔.๔ จัดทำป้ายหรือข้อความแสดง “สถานที่เก็บกักของเสียอันตราย” หรือ “สถานที่เก็บกักมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” ที่บริเวณทางเข้า ป้ายบ่งชี้บริเวณที่ตั้งภาชนะใส่มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนแต่ละประเภท แผนผังกระบวนการปฏิบัติงาน

๔.๔.๕ ติดข้อมูลเกี่ยวกับสารอันตรายที่เป็นส่วนประกอบของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนและผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมไว้ให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นอย่างชัดเจน

๔.๔.๖ ผู้ปฏิบัติงานบริเวณสถานที่เก็บกัก ควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามความเหมาะสม อาทิ ถุงมือป้องกันสารเคมี แวนตานิรภัย หน้ากากกรองฝุ่นและสารอันตราย รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง

(๒) ห้ามดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารในสถานที่เก็บกัก

(๓) ห้ามสูบบุหรี่หรือกระทำให้เกิดประกายไฟบริเวณสถานที่เก็บกัก

(๔) ตรวจสอบ คัดแยกและบรรจุมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนในภาชนะตามประเภทที่กำหนด ชั่งน้ำหนัก บันทึกข้อมูลทุกครั้งเมื่อมีการนำมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนมายังสถานที่เก็บกัก และสรุปข้อมูลเป็นประจำทุกเดือน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูล

(๕) เมื่อมีการขนส่งไปยังสถานที่บำบัดหรือกำจัดแล้ว ให้นำภาชนะที่ยังมีสภาพดีใช้งานได้ กลับมาใช้ใหม่

(๖) จัดให้มีที่ว่างระหว่างภาชนะ โดยพิจารณาจากขนาดและการจัดวางภาชนะบรรจุให้เหมาะสมตามขนาดของพื้นที่ เพื่อให้สามารถไปทำความสะอาดสถานที่หรือระงับเหตุฉุกเฉินได้ไม่วางภาชนะซ้อนกันสูงเกินกว่า ๑.๕ เมตร เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน

(๗) ตรวจสอบสถานที่เก็บกักอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง โดยตรวจสอบสภาพของภาชนะบรรจุ การรั่วไหลแตกหักของมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่อยู่ในภาชนะ อุปกรณ์สำหรับการจัดการสารเคมีหกรั่วไหล และอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัย

(๘) ให้มีการนำมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปบำบัดหรือกำจัดอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เนื่องจากมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนบางประเภทเมื่อหมดอายุการใช้งานจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ซึ่งอาจเป็นของเหลวรั่วไหลออกมา อาจจะทำให้เกิดปัญหาของเหลวหกหล่นในขณะขนย้าย หรืออาจขนส่งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปบำบัดหรือกำจัดเมื่อมีปริมาณเพียงพอในแต่ละเที่ยว

๔.๕ ขั้นตอนที่ ๕ การขนส่ง

๔.๕.๑ กรณีที่ขนส่งจากสถานที่เก็บรวบรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งไปยังศูนย์รวบรวมหรือสถานที่ที่กำหนด ให้ดำเนินการได้

๔.๕.๒ กรณีขนส่งจากสถานที่เก็บกักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ศูนย์รวบรวมหรือสถานที่ที่กำหนดเพื่อนำไปบำบัดหรือกำจัด ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจพิจารณาการรวมกลุ่มในพื้นที่ใกล้เคียง (Cluster) เพื่อดำเนินการขนส่งไปบำบัดหรือกำจัดร่วมกัน

๔.๖ ชั้นตอนที่ ๖ การรีไซเคิล

มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ ให้ส่งไปรีไซเคิลยังสถานที่รีไซเคิลที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานประเภท ๑๐๕ และ ๑๐๖

๔.๗ ชั้นตอนที่ ๗ การบำบัดหรือกำจัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปบำบัดหรือกำจัดยังโรงงานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานประเภท ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖

ข้อ ๕ การบริหารจัดการในภาพรวมของจังหวัด

๕.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล และเทศบาลเมือง ควรดำเนินการตามชั้นตอนที่ ๑ - ๓ หรือ ๑ - ๔ โดยเก็บขนมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนไปยังศูนย์รวบรวมหรือสถานที่ที่กำหนด

๕.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และเทศบาลนคร ควรดำเนินการตามชั้นตอนที่ ๑ - ๗ และ ๓ - ๗ หรือ ๔ - ๗

๕.๓ องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ (เทศบาลนคร) ควรจัดสร้างสถานที่เก็บกักมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน หรืออาจพิจารณาปรับปรุงอาคารหรือสถานที่ที่มีอยู่เดิมสำหรับใช้เก็บกัก เพื่อเป็นศูนย์รวบรวมการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดเพื่อส่งกำจัด และรับผิดชอบค่าขนส่งและค่ากำจัดแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดกลาง หรืออาจเรียกเก็บเงินบางส่วน (แล้วแต่กรณี)